

VELKOMMEN TIL KONFERANSE 2018

Sammenheng
- for barnets beste

8 nasjonale sentre inviterer til konferanse

KONFERANSEN ER STØTTET AV UTDANNINGSDIREKTORATET

Ny rammeplan vektlegger at barnehager skal arbeide aktivt for å sikre trygge og gode overganger for barn. Denne konferansen skal handle om sammenhengen mellom overgangene, og om arbeid med fagområder i den nye rammeplanen.

Både det å begynne i barnehage og på skole kan oppleves som store omveltninger for barn. Det samme kan gjelde skifter i hverdagen og overganger mellom avdelinger. Betydningen av kontinuitet er svært viktig, både for de sosiale relasjonene og i det helhetlige faglige og pedagogiske arbeidet. Ny rammeplan gir nye føringer.

Barna skal oppleve overgangene på en god måte og møte det nye med trygghet, nysgjerrighet og tro på egne evner. Godt samarbeid mellom foreldre, barnehage og skole bidrar til å gjøre dette arbeidet lettere.

Vi ønsker deg velkommen til en dag der sammenheng for barnets beste står i fokus. Der barns utvikling, lek, læring, livsmestring og trivsel vil være det mest sentrale i innholdet.

Programmet for dagen

09.00 Registrering
09.45 Velkommen ved konferansier Cecilie Evertsen Stanghelle, Læringsmiljøsentret

PLENUMSFOREDRAG

10.10 Kapasitetsbygging i barnehager. Med blikket på Rammeplanen
Pål Roland, Læringsmiljøsentret

11.00 Overganger i barnehagen
Stig Brostrøm, Universitetet i Aarhus

11.45 Lunsj

PLENUMSFOREDRAG

12.45 Helhet, glede, utforskertrang - noen perspektiver på overgang
Anne Nakken, Matematikksenteret

13.30 Pause

PARALLELLESJONER

14.00 Første del
14.45 Pause/parallellsesjonskifte
15.00 Andre del

Parallellsesjoner

Utforskning og kreativitet

Mangfold og inkludering

Overgang barnehage skole

Yngst og eldst i barnehagen

KL. 14.00 - 14.45

Alle er nysgjerrige - bli med du også om Realfagsløyper

Asbjørn Magnar Hov
Naturfagsenteret,
Camilla N. Justnes
Matematikksenteret

Inkluderende leke- og læringsfelleskap i barnehagen

Målfrid Bleka
NAFO

Hvordan lykkes med en god overgang barnehage skole

Maria Hole-Forsmå og
Heidi Sandø
Skrivesenteret

Å begynne i barnehagen

Tilknytningsbasert pedagogikk

Cecilie Evertsen
Stanghelle
Læringsmiljøsentret

KL. 15.00 - 15.45

Lekende og estetiske uttrykksformer
Skapende og kreative prosesser

Martine Nymo
Nasjonalt senter for kunst og kultur

Å skape nysgjerrighet og interesse for andre språk i barnehagen

Renate Evjenth
Fremmedspråk-senteret

Hvordan skape sammenheng i det pedagogiske arbeidet

Gunn H. Ofstad
Lesesenteret

Agderprosjektet
Et forskningsbasert førskoleopplegg

Svanaug Lunde
Læringsmiljøsentret

Kort presentasjon av de samarbeidende sentrene på denne konferansen

Det er ti nasjonale sentre, som på ulike satsingsområder har nøkkelroller for å utvikle kvaliteten på læring og utvikling i barnehager og skoler. Alle sentrene er knyttet til en høgskole eller et universitet, og knyttes tettere opp mot sine vertsinstitusjoner fra 2018. Åtte av sentrene har denne gangen samarbeidet om en konferanse med søkelyset rettet mot sammenhengen i overgangene, og hvor viktige de er for barna.

Fremmedspråksenteret er et nasjonalt ressurscenter for engelsk og fremmedspråk i barnehage og skole. Senteret skal gjennom sin virksomhet som nasjonalt ressurscenter bidra til økt motivasjon og interesse for fremmedspråk. Ønsker du tips til sanger, rim og regler, spill og andre morsomme aktiviteter? På våre nettsider vil du finne idéer til hvordan du kan jobbe med engelsk eller andre språk i barnehagen. Her kan du finne alt fra enkle aktiviteter for samlingsstunden til lengre prosjektarbeid. Alle ressursene våre er gratis. Materialet er utarbeidet på engelsk, men kan lett brukes på andre språk.

www.fremmedspraksenteret.no

Læringsmiljøsentret, Nasjonalt senter for læringsmiljø og atferdsforskning vil bidra til utvikling av gode og trygge læringsmiljø for barn i barnehagen. Læringsmiljøet beskrives som de kulturelle, relasjonelle og fysiske forhold som har betydning for barns trivsel, utvikling, lek og læring. Vi er opptatt av å utvikle et godt læringsmiljø gjennom gode relasjoner, forebygge og håndtere begynnende mobbeatferd, sikre inkludering og trygge overganger. Vi har nettsider spesielt rettet mot barnehage. Der finner du fagartikler, filmer, litteratur og mere til om våre hovedområder som vi har tematisert til omsorg, lek og læring, mobbing, psykisk helse, mangfold og inkludering, barnehage - hjem samarbeid og organisasjonsutvikling.

Vi tilbyr tjenester/kompetanseheving/kurs knyttet til disse områdene rettet mot personalets betydning for utvikling av læringsmiljøet i barnehagen.

www.laringsmiljosenteret.no

Lesesenteret har ansvar for leseopplæring og leseutvikling på nasjonalt plan. Hovedmålgruppen er pedagoger i barnehager, lærere, PP-tjeneste, skolen, og barnehagelærer- og lærerutdanningene. Lesesenteret vil sette leseopplæring og leselest på dagsorden, og bidra til å styrke arbeid med språk, leseopplæring og leseutvikling i skole- og barnehage. Vi lager, og vi tilbyr ressurser om hvordan og hvorfor vi bør jobbe med leseaktiviteter og andre språkutviklende aktiviteter i barnehagen. Lesesenteret og Skrivesenteret er også ansvarlig for den nasjonale satsingen Språkløyper 2016-2019.

www.lesesenteret.no

Matematikksenteret er et nasjonalt ressurscenter for både barnehage og skole og utdanningen av lærerne i disse. Vår hovedoppgave er å utvikle nye og bedre arbeidsmåter og læringsstrategier for hele opplæringsløpet i matematikk. Matematikksenteret utvikler bl.a. gratis ressurser som kan brukes i det daglige arbeidet med barna. Vi vil bidra til at matematikkopplæringen tar utgangspunkt i barn og unges tenkning, og bygger på deres interesser, bakgrunn, erfaringer og kunnskap. Utviklingsarbeidet og anbefalinger fra senteret er basert på kunnskap etablert gjennom utprøving i barnehager og skoler.

www.matematikksenteret.no

Naturfagsenteret, Nasjonalt senter for naturfag i opplæringa, skal bidra til økt motivasjon og interesse for naturfagene i barnehagen og grunnsopplæringa.

Forskerfrø.no er Naturfagsenterets nettsted for barnehagelærere, andre ansatte i barnehagen, barnehagelærerutdannere og andre naturfagsentusiaster.

Naturfagsenteret tilbyr enkeltstående kurs eller seminarrekker for barnehageansatte, arrangerer konferanser og tar andre oppdrag knyttet til realfagssatsing og lek med naturfag i barnehagen.

www.naturfagsenteret.no

www.forskerfrø.no

Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen er et ressurscenter som skal bidra til økt kvalitet, engasjement og interesse innenfor fagområdet kunst, kultur og kreativitet i opplæringen. Vår målgruppe i barnehagesektoren er det pedagogiske personalet i barnehagen, barnehageledere og barnehageeiere. Ressursbasen på kunstkultursenteret.no viser til mange kreative prosjekter gjennomført i barnehager i hele landet, og gir inspirasjon med forankring i rammeplanen. Vi samarbeider med nettverk, organisasjoner og miljøer som arbeider med det estetiske fagområdet i barnehage lokalt og nasjonalt. Nettsiden oppdateres jevnlig med nyheter, fagstoff, ny forskning og arrangement.

Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen ligger ved Nord universitet i Bodø.

www.kunstkultursenteret.no

Nasjonalt senter for mat, helse og fysisk aktivitet og Nynorsksenteret gir tilbud på sine fagområder på linje med de andre sentrene, de har mange gratis ressurser på sine nettsider og tilbyr kurs og kompetanseheving til barnehager.

www.mhfa.no og www.nynorsksenteret.no

Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring (NAFO) skal bidra til at flerkulturelle perspektiver blir ivarettatt i barnehage og skole. NAFO tilbyr nettsider med aktuelle ressurser som kan bidra til å skape et inkluderende leke- og læringsfellesskap i barnehagen - forankret i Rammeplanen. Du finner ressurser om hvordan barnehager kan arbeide med flerspråklighet, mangfold og et gjensidig samarbeid med alle foreldre - basert på aktuell forskning og eksempler fra praksis. Du finner også flerspråklige fortellinger og sanger, rim og regler på ulike språk. Sidene henvender seg til både barnehager, barnehageeier og barnehagemyndighet.

NAFO tilbyr også veiledning, kurs og deltagelse i nettverk og utviklingsprosjekter som omhandler disse temaene.

www.nafo.hioa.no

Skrivesenteret vil formidle kunnskap om barns språkutvikling, godt språkarbeid og tidlig skrivning. Vi har fokus på barns tidlige utforskning av skriftspråket, og hvordan barnehagen kan tilrettelegge og ivareta god språkstimulering gjennom varierte hverdagsaktiviteter. Godt språkarbeid kan bidra til et godt grunnlag for barns seinere lese- og skriveferdigheter. Skrivesenteret tilbyr fagdager, kurs, og konferanser om språkarbeid og tidlig skrivning i barnehagen.

Vi tilbyr gratis nettressurser på egen nettside om språkarbeid i barnehagen, tidlig skrivning og barns møter med tekster. I tillegg tilbyr senteret gratis kompetanse utviklingspakker i den nasjonale strategien Språkløyper i samarbeid med Lesesenteret.

www.skrivesenteret.no

Plenumsforelesere

Stig Brostrøm
Universitetet i Aarhus.
Forskning og syn på børns overgang til barnehage og skole

Børns liv er præget af overgange, hvilket både rummer udviklingspotentialer og store udfordringer, hvorfor der er behov for en bevidst overgangspædagogik. Med afsæt i projektet Barnet i Centrum omtales nogle metoder i forbindelse med de yngste børns overgang fra familien til børnehaven samt den daglige overgang (modtagelsen om morgenen). Til belysning af overgang til skolen redegøres der for en række overgangsmetoder med henblik på at skabe helhed og sammenhæng i børnenes liv, blandt andet gennem gensidige besøg, brug af overgangsobjekter og et fælles læringsbegreb for barnehage og skole. Men der sættes også fokus på, at en legeorienteret praksis i barnehagen kan bidrage til udvikling af nye psykiske strukturer og dermed skabe en psykisk overgangsparathed i børnene.

Pål Roland
Læringsmiljøsentret.
Kapasitetsbygging i barnehager. Med blikk på Rammeplanen

Det tas utgangspunkt i to perspektiver når det gjelder implementering av rammeplanen: Fixsens modell om kjernekomponenter og implementeringsdrivere (Blase et al. 2012). Profesjonelle lærende felleskap (PLC) (Stoll et al. 2006; Hall & Hord 2015, Hargreaves & Fullan 2012).

Anne Nakken
Matematikkenteret.
Helhet, glede, utforskertrang - noen perspektiver på overgang

I følge rammeplanen skal barnehagen legge til rette for at de eldste barna har med seg erfaringer, kunnskaper og ferdigheter som kan gi dem et godt grunnlag og motivasjon for å begynne på skolen. Anne vil i foredraget vise hvordan barnehagens arbeid med fagområdene kan være inspirasjon for skolens arbeid med fagene. Hun vil løfte noen refleksjoner knyttet til betydningen av helhet, glede og utforskning for barnets beste i både barnehage og skole.

